História módy 5 (v rokoch) :)

Obsah

- Móda 20. storočia

Štvrtá časť

Na prelome 19. a 20. storočia - boli do predaja uvedené elektrické sušiče vlasov s ventilátorom.

Krátko po prelome storočí - v časopisoch ako Vogue a Harper´s Bazaar sa objavili prvé fotomodelky. Herečky a debutantky pózovali v ateliéroch popredných fotografov v čase, keď práve nestáli na javisku alebo sa nevenovali spoločenským povinnostiam. Často boli nútené vydržať veľmi dlhú dobu v strnulých postojoch.

Spolu so vznikom módnych salónov - sa objavili aj prvé manekýnky, ktoré bohatým klientom predvádzali drahé večerné róby.

Roku 1900

- bol založený magazín *Femina*, ktorý bol prvým spoločenským ilustrovaným časopisom pre ženy,

- od tohto roku začali ženy nosiť nohavice, ale používali ich len pri športovaní.

V rokoch 1900-1905 - dávala móda mužom atletický vzhľad.

Roku 1901 - Američan Abraham vymyslel na rýchle zapínanie oblečenia patentky.

Roku 1903 - obdržal patent na veľký sušič vlasov H. Halliwell.

Roku 1905 - sa začal predávať prvý prenosný elektrický sušič vlasov, dokonca s reguláciou teploty.

Roku 1906 - bola ročná produkcia firmy Singer 1 000 000 kusov šijacích strojov. Vyrábaných bolo približne 700 rôznych typov 75 odlišných konštrukcií.

Rodinka pri mori na začiatku 20. storočia

Veľmi odvážne ženy v plavkách v roku 1905

Približne od roku 1906 do začiatku Prvej svetovej vojny - mužská móda figúru muža skôr predlžovala ako zosilňovala.

Roku 1907 - sa vo Francúzsku po prvý raz od čias raného stredoveku objavili rukávy, ktoré boli strihané ako na japonských kimonách.

V prvom desaťročí 20. storočia - móda pokračovala v šľapajach konca minulého storočia. Čoskoro však začali jasne prenikať tendencie k prirodzenej siluete, uplatneniu pohodlia a zdravia, snaha vytvoriť šaty pre nosenie na uliciach i v prírode a konečne tendencia skrátiť sukne. Ženská silueta už netvorila „neprirodzené veľké S“, ale „štíhle X“. Hneď začiatkom desiatych rokov sa dámske sukne tak zúžili, že takmer znemožňovali chôdzu. Ďalšou prirodzenou vývojovou etapou bolo teda ich skrátenie v nasledujúcom období, aby sa predošlé nepohodlie odstránilo.

Roku 1913

- bola založená talianska firma Prada,

- Mary Jacobová vymyslela a vyrobila prvú podprsenku na svete[1],

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

- švédsky inžinier Gideon Sundback, Judsonov zamestnanec, vynašiel moderný zips. Zdokonalil jeho pôvodný zips, navrhol tzv. Hookless 2. Vyvinul aj stroje na výrobu a upevňovanie zúbkov zipsu na pásiky tkaniny.

Roku 1915 - slečna Chanelová začala vystavovať svoju peknú tváričku na slnku v Deauville. To znamenalo definitívny koniec vyznávania bledej pleti. Do módy prišla opálená pokožka.

Roku 1918

- Chanelová vyhlásila, že móda, ktorá sa neujme v najširších vrstvách, nie je žiadnou módou,

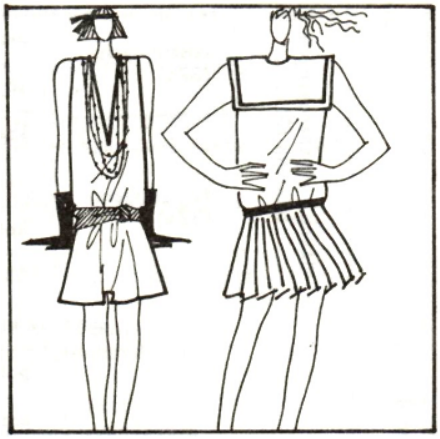
- plavky (už bez rukávov) začali nosiť všetky ženy.

Ženy v plavkách po Prvej svetovej vojne

V 20. rokoch 20. storočia

- bol obľúbený **charlestonový štýl**, módny smer odievania vyznačujúci sa rovným priliehavým riešením trupovej časti, ktorá je v dolnej časti ukončená bohatým riasením. Uplatňoval sa hlavne u dámskych šiat. Takýto odev začali nosiť všetky ženy bez rozdielu triednej príslušnosti[2]. Ženy sa tiež rovnako maľovali. Veľká väčšina si prifarbovala len pery a triezvo používala púder[3]. Šperky a bižutéria neboli obľúbené a doplnky boli tiež veľmi jednoduché. Náznaky návratu tohto štýlu sa prejavoval začiatkom 80. rokov 20. storočia,

Charlestonový štýl

- ženy po prvý raz v histórii začali nosiť krátke sukne[4],

- sa objavili ženské večerné šaty, ktoré boli po prvý raz v dejinách viac dekoltované vzadu ako vpredu, zadný výstrih siahal niekedy až po pás,

- vznešená spoločnosť sa stretávala pri kúpaní v Atlantickom oceáne, alebo v Stredozemnom mori. V tej dobe si Jean Patou otvoril športový obchod, v ktorom začal predávať plavky s označením JP, s mobilným opaskom a s dlhým výstrihom vpredu a vzadu. Korzety definitívne doslúžili.

Od roku 1920 - si poprední návrhári ako Coco Chanelová najímali dobre vychované dievčatá zo spoločnosti, aby pre tlač, obchodníkov a vybraných zákazníkov predvádzali ich najnovšie kolekcie. Tieto pôvodné manekýnky boli skromné, kultivované a elegantné bytosti, ktoré museli mať vkus a výdrž. Keď práve nekrúžili ladne salónom, slúžili ako živé krajčírske panny. Dievčatá museli mať rozmery požadované návrhárom a stávali dlhé hodiny v dielňach, kde na nich skúšali, špendlíkovali a stehovali pripravované modely.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Fotografi a módne salóny hľadali modelky pomocou inzerátov, v ktorých sa uvádzali požadované miery a typ[5].

Roku 1921 - zmizol zo ženskej módy korzet. Pohotovo sa však zaviedlo na odbobie niekoľkých rokov elastické trikotínové kombiné, ktoré nezužovalo pás, ale predovšetkým splošťovalo poprsie, aby sa dosiahla „dievčenská“ postava.

Roku 1922 - založil tradíciu módnej značky Guccio Gucci.

Roku 1925 - po prvýkrát v dejinách novodobej európskej módy boli odhalené ženské kolená.

Módny časopis z roku 1925, hitom tej doby bol tzv. bubi účes

Roku 1926 - nórsky inžinier Erik Rotheim vynašiel spray.

Od roku 1927 - začali ženy nosiť nohavice nie len pri športovaní, ale aj doma.

Roku 1928

- po prvýkrát v dejinách novodobej európskej módy došlo k skráteniu ženských večerných šiat,

- vznikla prvá britská modelingová agentúra. Lucia Clayton začínala ako prípravka pre manekýnky a onedlho získala meno ako veľmi úspešná agentúra zastupujúca známe modelky. Dievčatá sa zapisovali do kurzov, naučili sa základom remesla a mnohé prestúpili do skupiny modeliek, ktoré agentúra ponúkala[6],

- zostrojil americký podplukovník Jacob Schick jednoduchý elektrický holiaci strojček, ktorého pohyblivé brity poháňal malý elektromotorček.

Lucia Claytonová učí svoje žiačky správnemu držaniu tela

Koncom 20. rokov 20. storočia - do módy vstúpila elegantná figúra. Žiadne korzety, žiadne zdvihnuté prsia. Cenili sa najmä prirodzené miery. Široké ramená a úzke boky. Za dokonalé krásky sa vtedy pokladali Joan Crawfordová a Greta Garbo[7]. V tom čase priniesla do módy **štýl glamour** Marlene Dietrichová.

V 30. rokoch 20. storočia

- boli módnym oblečením košeľové šaty. Umožňovali ženám dostatok voľného pohybu, okrem iného aj pri tancoch tejto éry, ako bol napríklad charleston,

- návrhár Johnny Weissmüller skrátil mužské plavky, ktoré tak už mužom nepripadali ženské.

Športové plavky z roku 1930

Roku 1935 - bolo korunované úspechom mnohoročné úsilie chemikov pripraviť lacné umelé vlákno, keď Američan Wallace Carothers objavil nylon.

Roku 1936 - zavedenie platených dovoleniek znamenalo voľný čas a ten bolo populárne tráviť pri vode. Plavky sa tak stali neodmysliteľnou súčasťou garderóby každej ženy. Parížsky návrhár Jacques Heim sa odvážil oddeliť hornú časť plaviek od dolnej, odhaliac bruško nad pupkom. Jeho kreácie našli obrovský ohlas u žien, ktoré chceli byť čo najviac opálené.

Roku 1937 - si americká firma Dumont dala patentovať syntetické vlákno - nylon, objav Wallace Hume Carothersa, ktorý zmenil svet.

Prehliadka nylónových pančušiek

Roku 1939 - sa uskutočnila na svetovej výstave v New Yorku prvá prehliadka nylónových pančušiek. Predávať sa začali až o rok neskôr, presnejšie 15. mája 1940.

V 40. rokoch 20. storočia

- v móde vyhrávala jednoduchosť, ženy sa však odhaľovali veľmi málo. Veľkú pozornosť venovali maľovaniu sa a účesom. Ramená museli byť zvýraznené. Dievčatá z týchto čias mali však aj inú tvár - ich úlohou bolo dvíhať morálku vojakom na bojiskách. Od nich sa očakávali čo najkyprejšie tvary,

- neskôr sa ideálom športovej a emancipovanej mládeže stala Katherine Hepburnová.

Roku 1941 - sa začal predávať prvý výrobok v sprayi. Išlo o repelent proti hmyzu. Vyvinuli ho Američania Lyle Goodhue a William Sullivan.

Po Druhej svetovej vojne

- do módy sa vrátili „osie drieky“. V tých časoch boli sexsymbolmi: Marilyn Monroeová, Elizabeth Taylorová a Ava Gardnerová,

- ženy začali nosiť nohavice na výlety, do prírody a na cestu do práce.

Roku 1946 - založili Eileen a Jerry Fordoví v New Yorku agentúru Ford. Eileen Fordová bola známa ako patrónka modeliek, ktorá na rozdiel od svojich predchodcov mala omnoho materskejší a profesionálnejší prístup.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Agentúra zamestnávala mnohé z bývalých úspešných manekýnok a tiež vtedajšie módne hviezdy. O niečo neskôr založila v Paríži prvú francúzsku agentúru Fashion Burreau Dorian Leighová, kedysi úspešná americká modelka. V tej dobe mali agenti hromadu starostí s tým, ako prispôsobiť pracovný rozvrh modeliek ich vysokému spoločenskému životnému štýlu.

Módne plavky z roku 1946

Roku 1948

- v júli - Louis Réart prišiel s návrhom dvojdielnych miniplaviek. Dva drobné trojuholníky zakrývali prsia, prednú a zadnú časť nohavičiek držali dovedna iba tenké stužky. Ich predvádzanie bolo rovnaká „bomba" ako tá, čo vybuchla štyri dni pred tým na atole Bikini v Tichomorí. Podľa miesta, kde bomba vybuchla, dostal tento model meno,

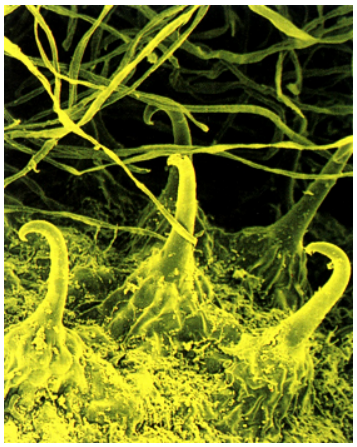

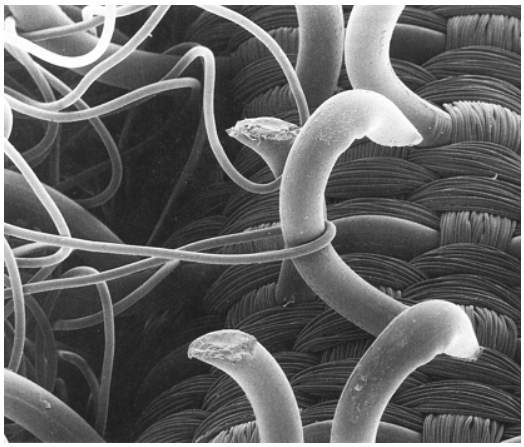

Ženské plavky nosené v rokoch 1940-1960

- sa po prechádzke v lesíku, počas ktorej sa na ponožky a psa Georgesa de Mestrala zachytil bodliak, sa v hlave švajčiarskeho inžiniera objavil nápad dôkladne preskúmať prečo sa bodliaky tak dobre chytajú do vlnených slučiek. Krátko potom napodobnil prírodný systém háčika a slučky na nylone. Nový materiál dostal názov *velcro* - suchý zips.

Takto drží bodliak na ponožke

Takto drží suchý zips

Po roku 1950 - sa vejáre stali remeselným výrobkom.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Roku 1959 - otvoril v Ríme svoj vlastný módny dom Valentino.

50. roky 20. storočia - skrátené mužské plavky prepustili miesto plavkám, ktoré vyzerali podobne ako slipy.

Roku 1964 - sa objavili prvé minisukne.

Twiggy

Bikiny

Minisukňa v roku 1964

Roku 1967

- sa prvou československou miss - Dievčaťom Československa, stala Košičanka Alžbeta Štrkulová. Na Miss World konanej v Londýne obsadila spomedzi 54 krások z celého sveta 6. miesto,

- súťaž Star manekýn Európa konanej v západnom Nemecku vyhrala československá manekýnka z Bratislavy Gina Sutorisová.

Roku 1968 - začal pracovať samostatne Calvin Klein.

V 60. rokoch 20. storočia - do módy sa vrátili devy s tenkými nožičkami, ktoré im vykúkali spod minisukní. Twiggy sa stala idolom pre celú generáciu mladých ľudí. V istom zmysle sa zopakovali dvadsiate roky. Zase boli v móde jednoduché šaty a vychudnutá postava pripomínajúca chlapčenskú. Napriek tomu sa sexsymbolom stala žena, ktorá mala od Twiggy veľmi ďaleko. Volala sa Brigitte Bardotová,

- bikiny dobyli svet ženských plaviek,

- veľký vplyv módy a pop-music priniesol veľké zmeny aj v predvádzaní. Vznikla akútna potreba nových, neopozeraných tvári. Objavil sa totiž nový typ modelky - hippie, energické a živé dievča, ktorá bola protikladom manekýnok predchádzajúcich desaťročí. V tých dobách trvala kariéra modelky najviac desať rokov.

Ženské plavky nosené v rokoch 1960-1970

V 70. rokoch 20. storočia

- od ženy sa chcelo, aby mala dokonalú figúru a podľa možnosti ju čo najviac predvádzala na verejnosti. Úzke tričká, obtiahnuté nohavice...

- ukončila činnosť agentúra Lucia Clayton a zrodila sa najmocnejšia agentúrna sieť - Elite. Jej prvú kanceláriu otvoril v Paríži roku 1971 John Casablancas. Modelky tej doby mali byť na rozdiel od svojich predchodkýň omnoho nenápadnejšie. Toto sa vyžadovalo ďalšie dve desaťročia,

- módna vlna preferujúca androgýniu (pohlavnú obojakosť) priniesla do módy plaviek monokiny.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Roku 1971 - sa Vivienne Westwood spojila s Malcolmom Maclarenom a na londýnskej Kings Road otvorili spolu obchod. Ich odevy prilákali značnú pozornosť a stali sa neoddeliteľnou súčasťou londýnskeho hnutia punk.

Roku 1973

- sa osamostatnil a vytvoril vlastnú módnu značku Giorgio Armani,

- prvýkrát svoju kolekciu v Paríži predstavil Isseji Mijake.

Roku 1975

- Chantal Thomasová usporiadala prvú prehliadku spodného prádla,

- uviedol na trh prvý vlastný parfém Karl Lagerfeld.

Roku 1977 - začal pracovať samostatne Jean-Paul Gaultier.

Roku 1979 - svoju prvú kolekciu uviedol Gianni Versace.

V 80. rokoch 20. storočia

- celý svet bol zbláznený do aerobiku a fitnessu. Zasa chcel vidieť široké ramená ako v štyridsiatych rokoch, telo muselo byť pevné a svalnaté. Sexsymbolom sa stala Jane Fondová,

- ženské plavky vďaka šnúročkám umožňovali maximálne opálenie a odhaľovali ženské tvary,

- sa predvádzanie stalo celosvetovou záležitosťou. V módnom priemysle nastal priaznivý rozmach, a keď kozmetické a módou sa zaoberajúce firmy pochopili silu reklamy, stúpol úmerne tomu aj dopyt po modelkách. Elite otvorila pobočky vo všetkých hlavných mestách módy na svete a mimoriadne začal rásť počet veľkých nezávislých agentúr. Hneď potom prišiel dovtedy najdôležitejší okamih v oblasti predvádzania módy - zrodila sa topmodelka,

- priaznivý rozmach módneho priemyslu, vrátane mužského, mal za následok mimoriadny rast mužského predvádzania. Svetoví módni návrhári začali tvoriť pánske kolekcie, niektoré z módnych časopisov pre ženy, ako Elle a Cosmopolitan, vytvárali prílohy alebo vyčlenili časť časopisu pre mužskú módu a mužské kozmetické prípravky. Zavedené agentúry začali otvárať aj mužské oddelenia.

Ženské plavky nosené v rokoch 1980-1990

Roku 1983 - dokončil prestížnu londýnsku umeleckú školu St. Martins School of Art jeden z najväčších géniov John Galliano.

Giorgio Armani so svojimi mužskými manekýnmi

Roku 1985 - uviedla na trh svoju vlastnú kolekciu Donna Karan.

Okolo polovice 80. rokov 20. storočia

- oči unavené pohľadom na priveľa ženskej pokožky sa radšej začali upínať na jednodielne plavky (tak ako modely návrhárov).

- vytvorila talentovaná návrhárska dvojica Domenico Dolce a Stephano Gabbana jednu z najprestížnejších módnych značiek Dolce & Gabbana.

Až do konca 80. rokov - bolo predvádzanie rozdelené na dve hlavné odvetvia: módne prehliadky a fotografovanie. Prehliadky vyžadovali vysoké, štíhle dievčatá s výraznými rysmi. Hlavnou požiadavkou bolo, aby perfektne zvládli chôdzu a otáčky na móle. Potrebovali tiež maskérske znalosti, pretože sa vtedy vyžadovalo, aby sa manekýnky a fotomodelky líčili a česali samé.

Fotomodelka musela byť nielen fotogenická, ale mať aj správne miery a výšku. A pretože sa upustilo od konvenčného pózovania, bolo žiaduce, aby sa dokázala pred objektívom pohybovať ľahko a uvoľnene. Modelky sa obyčajne špecializovali na jeden odbor.

V 90. rokoch 20. storočia

- tieto roky priniesli malú retrospektívu viacerých ideálov ženskej krásy naraz. Zrazu nebolo strohých pravidiel. Trendy sa rodili po uvedení filmov, a hneď ako sa ne zabudlo, zabudlo sa aj na módny hit. Čo však zostávalo stále dôležité, bol výraz. Trocha bolestínsky a vyčerpaný. Toto trvalo až do prvej polovice 90. rokov,

- do módy prišli ženské jednodielne plavky, ktoré mali výrazné dekolty, zdôrazňovali postavu a priliehali na pokožku.

V 2. polovici 90. rokov 20. storočia - Laetitia Casta dala svojou ženskou figúrou zase zelenú oblinám.

Na konci 20. storočia - skončila sa éra diktátu módy plavkám. Nosiť sa začali všetky formy, látky i potlače.

V 20. storočí - sa v produkcii vejárov uplatnila strojová výroba[8].

Módne a športové plavky z roku 2003

Roku 2006

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

- zomrel v New Yorku vo veku 92 rokov módny návrhár Oleg Cassini,

- módne a kozmetické spoločnosti priznali, že ich viac ako modelky pri propagácii nových výrobkov zaujímajú známe tváre zo sveta filmu a populárnej hudby. Tie až doteraz reklamou verejne opovrhovali. Možno celebrity presvedčili vysoké honoráre, ale príčina, prečo sa módne a kozmetické spoločnosti neboja do nich investovať veľa peňazí je zrejmá: exkluzívna spolupráca módnej značky s výraznou osobnosťou prenikne do povedomia potencionálnych spotrebiteľov okamžite a zvyšuje prestíž výrobku. Zákazníkov láka predstava, že používajú rovnaké výrobky ako ich filmový alebo pop idol. Marketingová stratégia funguje dokonale...

Súčasnosť

- modelky pracujú vo všetkých odboroch predvádzania módy, vrátane prehliadok, filmových a televíznych reklám, prác pre módne časopisy a reklamné kampane,

- ideálom úspešných žien sú razantné krásky.

[1] Po Prvej svetovej vojne získali podprsenky, tak ako ďalšie prevratné výdobytky pokroku, veľkú obľubu a už ju nikdy nestratili. Ich strihy i materiály sa časom menili, veľkým skokom bol v bielizňovom priemysle vynález latexu. Ale či už boli podprsenky v móde, či ich ženy nosili „len z nutnosti" alebo ako módny doplnok odevu, stali sa neoddeliteľnou súčasťou ich šatníkov.
[2] Taká malá rozdielnosť v obliekaní sa dosiahla snáď po prvý raz v histórii ľudstva od čias prvotnopospolnej spoločnosti.
[3] Len menšia časť si farbila nechty, líca, obočie a mihalnice a odfarbovala alebo tónovala vlasy.
[4] Móda krátkych sukien prišla najprv z USA do Británie a potom ju už začal šíriť Paríž.
[5] V tej dobe sa objavila hromada tzv. agentúr, ktoré mali hľadané dievčatá dodávať. Väčšinu z nich neviedli počestní ľudia, ktoré dobrému menu manekýnok skôr uškodili.
[6] Na druhej strane Atlantiku sa začali prvé americké modelky objavovať okolo agentúry Ford.
[7] Idol populárnej krásky súvisel s filmovou produkciou, ktorá mala v tom čase na módu najväčší vplyv.
[8] Samozrejme existujú výnimky. Napríklad francúzske vejáre z 30. rokov 20. storočia s farebnou litografiou.

Zdroje
Použitá, citovaná a odporúčaná literatúra:

• *Ako funguje svet?* Reader´s Digest Výber,
• *Ľudia a móda*, Zítek Odolen, Osveta-Bratislava, 1962,
• *Model Kompletní průvodce, jak se stát profesionální modelkou a modelem*, Marie P. Andersonová, prepísala Carole Andersonová Svojka a Vašut, 1995,
• *Od fíkového listu k džínom*, Jana Skarlantová, Grada Publishing, Praha, 1999,
• Týždenník *Plus 7 dní*,
• *Topmodelky Pohled do zákulisí*, Sandra Morrisová, Nakladatelství Slovart, Praha 1996,
• *Všeobecná encyklopédia pre mladých*, Mladé letá.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania